

BOLA ASRAB OLGAN OILA BILAN OLIB BORILADIGAN FAOLIYAT

Fayzullayeva Xolida Ahmadjon qizi

Sirdaryo viloyati Xovos tuman 6-maktab
amaliyotchi psixologi

Abduvohidov Abbas Narzullayevich Sirdaryo viloyati

Boyovut tuman 53-maktab amaliyotchi psixologi

Annotatsiya: Talabalarga Oila tiplari va yetim bola asrab olgan oila bilan olib boriladigan ijtimoiy-pedagogik faoliyat va oila omilining insonga butun umur davomida ta'siri, ijtimoiy jihatdan o'z-o'zini belgilab olishga, uning ijtimoiy-ijodiy faolligi, oilaviy munosabatlar qadriyatlar haqida tushunch berish.

Kalit so'zlar lug'ati: O'zbekcha - Oila Ota-ona Oilaning ijtimoiy maqomi Oilaning turlari Oila a'zolari Yetimlik Ijtimoiy yordam Asrab olish Oilaning ijtimoiy-madaniy darajasi Oilaning vazifalari.

Oila shaxs tarbiyasida boshqa ijtimoiy institutlar bilan taqqoslaganda birinchi darajali rolni bajaradi. Chunki, aynan oilada individual qobiliyatlar, shaxsiy, kasbiy qiziqishlar, axloqiy normalar shakllanadi. Oila omili insonga butun umur davomida ta'sir etadi. Ijtimoiy jihatdan oila inson turli ijtimoiy rollarni egallaydigan jamoa hisoblanadi. Oila insonning o'z-o'zini belgilab olishga, uning ijtimoiy-ijodiy faolligini oshishiga yordam beradi. Oilaviy munosabatlar oliy qadriyat hisoblangan bizning respublikamizda O'zbekistonda oilaning ijtimoiy maqomi nihoyatda balanddir va o'z mavqe'ini hozirgacha ushlab turibdi. Biroq bu holatdagi oila inqirozi ko'pgina oilalar, shu jumladan, o'zbek oilalariga ham ta'sir qiladi.

Manbalarda oiladagi mavjud muhit, oila a'zolarining bir-birlari bilan o'zaro munosabatiga ko'ra oilalarning quyidagi turlari ko'rsatilgan:

1) tinch, baxtli oilalar (ularida vazifalar muvaffaqiyatli bajariladi, oila a'zolari o'rtasida o'zaro ziddiyatlar yuzaga kelmaydi; har bir ishni bajarishdan oldin maslahatlashiladi, agarda muammolar yuzaga kelsa, birgalikda, hamjihatlikda hal qilinadi);

2) ijtimoiy xavf mavjud bo'lgan oilalar (farzandlarni tarbiyalashda muammolar ko'zga tashlanadi);

3) notinch oilalar (doimiy janjallar hukmron bo'lib, farzand tarbiyasida katta qiyinchiliklar seziladi);

4) asotsial oilalar (ota-onalar axloqsiz hayot kechirishadi; oilada sanitariya-gigiena qoidalariga amal qilinmaydi, bolalar nazoratsiz qoldiriladi).

Farzandlarni tarbiyalash va ularni ijtimoiy hayotga moslashtirishda oilalarga quyidagi shakllarda yordam ko'rsatiladi:

Maslahat berish — farzandlar tarbiyasi, ularning ta'lim olishlarini tashkil etishdagi qiyinchiliklarni bartaraf etish, samarali shakl, metod va vositalardan foydalanishga oid maslahat beriladi.

Metodik yordam ko'rsatish — ota-onalar metodik bilimlardan xabardor qilinadi, bolalarning fiziologik va psixologik rivojlanishlarini nazorat qilish, ularni to'g'ri parvarishlar va tarbiyalash bazasidan zarur yordam ko'rsatiladi, oilalarning psixologik jihatdan qo'llab-quvvatlaydi, yordamga muhtoj bolalarga tibbiy, psixologik va ijtimoiy yordam ko'rsatiladi.

Ijtimoiy himoya qilish — xavf mavjud bo'lgan, notinch yoki asotsial oilalarda bolalar ota-onalar giyohvand, ichuvchi, shafqatsiz ota-onalardan himoya qilinadi; bolalarni anomal hulqli ota-onalardan ajratib olish, ularni maxsus ta'lim muassasalariga joylashtirish yoki farzandlikka berish, bu borada hujjatlarni rasmiylashtirish ishlarini bajaradi.

Farzandlikka olgan oila bilan olib boriladigan ijtimoiy-pedagogik faoliyat bosqichlari va mazmuni

1. Ijtimoiy-pedagogik faoliyat bosqichlari

2. Ijtimoiy-pedagogik faoliyat vazifalari
3. Farzandlikka oluvchi oilani qidirish.
4. Axborot berish
5. Bo‘lg‘usi qabul qiluvchi ota-onalarni o‘rganish.

Bola bo‘lgan muassasa va oilalarga tashrif buyurish (bolalar uyi, inqirozli oila) va boshqalar. Bo‘lg‘usi bola qabul qiluvchi oilani o‘rganish. Boshlang‘ich ta‘lim: ma‘ruza qilish, hikoya, suhbat o‘tkazish, video-filmlar ko‘rsatish. Bolani oilaga oylashtirish, ota-onalarga chuqur ta‘lim berish. Tashhis qo‘yish (ilk) Ijtimoiy-pedagogik faoliyat metodlari Anketa so‘rovlari, suhbat, intervyu o‘tkazish Anketa so‘rovlari o‘tkazish, suhbat Vositachilik Kuzatuv, suhbat Tashhis qo‘yish (guruhlashgan) Test o‘tkazish, suhbat, hujjatlarni o‘rganish Ta‘lim berish Ma‘ruza, suhbat, kuzatuv, mashg‘ulotlar Patronaj Kerakli metodlardan o‘z o‘rnida foydalanish kerak.

Bola asrab olish borasidagi ijtimoiy-pedagogik faoliyat ijtimoiy ta‘minot bo‘limlarining xodimlari, shifokorlar, psixologlar, defektologlar va huquqshunolar bilan hamkorlikda amalga oshiriladi.

ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Goziyev E.G. Mamatov M.M. va boshkalar "O‘spirin psixologiyasi" ToshD.U 1992
2. Goziyev E.G Utanov B "Xamkorlik psixologiyasi" T., Tosh D.U. 1992
3. Lyaudis V.L. - Metodika prepodavaniya psixologii, iz.vo 2000 URAO
4. Davletshin M.G. Obshaya psixologiya T. 2002
5. Filatova O.G Sotsialnaya psixologiya SP 2000